

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Наукове товариство студентів Сумської філії ХНУВС
Сумський осередок Ліги студентів
Асоціації правників України
Сумське представництво ELSA Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ НАУКИ І ПРАВА

**Збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів**

(17 квітня 2015 р.)

**Суми
2015**

УДК 340.11(477)
ББК 67.9(4Укр)
А 43

Рекомендовано до друку вченою радою Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол №3 від 11 березня 2015 року)

Редакційна колегія:

Лукаш С.С., доктор юридичних наук, доцент (голова редколегії);
Василенко В.А., кандидат філологічних наук, доцент;
Грובה В.П., доктор юридичних наук, доцент;
Демиденко Н.М., кандидат історичних наук;
Лук'янихіна О.А., кандидат економічних наук, доцент;
Панасюк О.В., кандидат юридичних наук, доцент
Сергієнко Т.М., ст. викладач кафедри гуманітарних дисциплін;
Чечель І.М., ст. лаборант кафедри гуманітарних дисциплін

А 43 Актуальні питання сучасної науки і права: збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів (17 квітня 2015 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. – Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. – 304 с.

Збірник містить тези доповідей учасників VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів «Актуальні питання сучасної науки і права» з проблем юриспруденції, філософії, історії, економіки, освіти на шляху розбудови державності України.

УДК 340.11(477)
ББК 67.9(4Укр)

внутрішнього контролю, тестування на поліграфі, що є теж важливим чинником.

Правоохоронні органи, перераховані у Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» є спеціальними суб'єктами реалізації правоохоронних функцій нашої держави. Під час здійснення конкретних правоохоронних функцій держави вони можуть бути основними і допоміжними. При цьому потребують удосконалення норми законодавства, що закріплюють суб'єктів реалізації конкретних правоохоронних функцій держави.

Ольга Сергіївна Лижник – курсант I курсу факультету
з підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки
та кримінальної міліції у справах дітей Харківського національного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: **Андрій Васильович Войціховський** – доцент
кафедри конституційного та міжнародного права факультету
підготовки фахівців для підрозділів боротьби з кіберзлочинністю та
торгівлею людьми Харківського національного університету внутрішніх
справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ ШАРІАТУ ЯК ДЖЕРЕЛА ПРАВА (НА ПРИКЛАДІ ТУРЕЧЧИНИ І САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ)

Регіоном, де тісно взаємопов'язана релігія і держава, є мусульманський регіон. Тут 80 % населення є мусульманами, іслам проголошений у конституціях державною релігією, а шаріат виступає основним джерелом права. Проте не зважаючи на ніби однорідний регіон, тут спостерігаються певні регіональні відмінності. Найкраще це проявляється у порівнянні Туреччини, як республіки, що обрала європейський світський тип суспільства, і Саудівської Аравії, як теократичної монархії, де норми шаріату є основою конституційного ладу монархії.

У правових системах ісламських країн ототожнюється релігія і право, а дотримання релігійних норм – це і дотримання правових норм. Французький дослідник Р. Шарль вказує, що мусульманське право – це передусім релігія, а потім – держава і культура. Іслам, зазначає Р. Давід, – це релігія закону, мусульманське право має не державницьку, а релігійну, божественну природу. Такі принципи як рівність всіх перед законом, свобода волевиявлення та релігії, здійснення соціальної справедливості, гарантії права на життя, свободу, свободу поведінки, роботу та інші здійснюються та гарантуються за допомогою ісламу. Політична участь мусульман в житті держави реалізується через принцип «шура». Ісламська

концепція права розглядає права людини не як «права індивіда», а як права «умми». Рівність членів «умми» є найважливішим принципом. Проте принцип рівності в арабських країнах як в теорії, так і на практиці не є абсолютним. Так, права жінок та чоловіків не є рівними. Мова йде про неможливість для жінок приймати участь у політичному та професійному житті на рівні з чоловіками. Ступінь не абсолютності принципу рівності в кожній мусульманській країні різниться.

Саудівська Аравія найбільш консервативна та традиційна серед усіх нині існуючих абсолютних монархій. У 1992 р. набув чинності закон конституційного характеру «Основний нізам» Саудівської Аравії, де в першій статті було встановлено, що Саудівська Аравія є суверенною арабською ісламською державою, релігія якої є іслам, а Конституція – Книга Всевишнього Аллаха і сунна Його Пророка. Тому можна говорити про те, що ці два джерела мають найвищу силу в країні, стоять над указами та розпорядженнями монарха. В Основному нізамі Саудівської Аравії міститься категоричне положення сповідувати іслам і фактично не допускається розповсюдження іншої релігії. Така неприйнятність інших релігій суперечить сучасним загальноприйнятим принципам та нормам прав людини та громадянина. Не мусульманські релігії дозволено тільки серед іноземних робітників. Суворо заборонені будь-які публічні прояви належності до не мусульманської релігії (натільні хрести, Біблія тощо), продаж товарів з неісламською символікою, а також публічні неісламські богослужіння. Відповідно до статті 26 Основного нізаму держава захищає права людини згідно з Ісламським Шаріатом. Органи влади в Саудівській Аравії за останні 30 років зазнали змін, їх діяльність була закріплена законодавчо, склад органів розширився, право стати членом Меджліс аш-Шури вперше отримали жінки, однак повноваження органу залишаються більше консультативними, бо всю повноту влади в країні зосереджує в своїх руках король.

Туреччина – країна на стику цивілізацій між Європою та Азією. Прагнення Туреччини – мусульманської країни – до євроінтеграції ставить багато завдань з трансформації традиційних устоїв життя. Прийняття європейських цінностей при одночасному збереженні власної ідентичності не може не породжувати протиріч та викликів у турецькому суспільстві. Найбільш стійкими до змін є культурні та релігійні постулати життя суспільства. Адже вироблені протягом багатьох поколінь, вони не можуть бути одразу змінені, а тим більше скасовані, постановою уряду. Тим не менш, Туреччина прагне мати європейське обличчя, для чого Туреччина вирішує ряд нагальних питань. Згідно з Конституцією 1982 року Турецька Республіка є демократичною, світською і соціально-правовою державою.

Основну роль у розквіті Туреччини як світської держави виступив Мустафа Кемаль, який у 20-30-х рр. ХХ ст. здійснив ряд політичних та суспільних реформ, основною з яких було чітке розмежування державних інститутів і релігійних норм.

З 1930 р. у Туреччині жінки одержали право вибирати й бути обраними завдяки Муніципальному Кодексу. У Конституцію були внесені зміни, за якими жінкам було дано право брати участь у виборах до парламенту. Відтоді жінка стала активним членом соціального життя турецького суспільства. На сьогоднішній день серед турчанок можна зустріти депутатів парламенту, професорів університету, журналісток, адвокатів та актрис, що є досить не прийнятним для радикальних мусульманських країн.

У Туреччині чітко забороняється використання релігії у цілях держав, хоча в країні існує чимало ісламських партій, частина з яких присутні у парламенті. Європейський напрям розвитку Туреччини зумовив поправки до Конституції, які стосуються переважно права людини. Зокрема основою стало положення про перевагу міжнародних угод щодо прав людини перед національними законами (часто які є нормами шаріату).

Отже, норми шаріату як джерела права мають свої регіональні відмінності, оскільки вони регламентуються на державному рівні. Ці відмінності чітко проявляються на прикладі Саудівської Аравії – теократичної монархії, де норми шаріату є основою законодавчих актів країни та Туреччини – світської республіки, де норми шаріату є нормами життя суспільства, проте релігія і держава чітко розмежовані.

Євгенія Андріївна Ліюкай – студентка II курсу Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Наталія Дмитрівна Жильнікова – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗДІЙСНЕННІ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ТА МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Усвідомлення державою необхідності реалізації у своїй діяльності принципів відкритості і прозорості, реальна публічна підзвітність і підконтрольність посадових осіб органів державної влади у своїй діяльності інтересам суспільства є ознаками ефективної державної політики та універсальними принципами «належного урядування». Громадський контроль здійснюється об'єднаннями громадян та окремими громадянами. Він є важливою формою реалізації демократії, оскільки дає можливість населенню брати участь у державному управлінні, у вирішенні державних і суспільних справ.

Роль держави у процесі розвитку інституту громадського контролю повинна бути допоміжною, оскільки саме держава є об'єктом

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. «Теоретико-історичні шляхи розвитку держави і права»	4
Єременко А.М. До історії польського конституціоналізму	4
Закоморний Я.О. Вплив битви під Берестечком (1651) на формування української козацької державності	7
Кокотіна Ю.В. Про форми і принципи національного самовизначення народів Російської держави у 1917-1918 рр.	8
Макаєнко А.А. До історії окружного суду в Сумах	11
Олефір М.О. Про напрямки адаптації права України до права Європейського Союзу	13
Сасіна А.І. Правове виховання: європейський досвід для України	15
Фєдосєєва С.В. Правове виховання як категорія правознавства	17
Цукан С.В. Теоретико-правові засади люстрації	19
СЕКЦІЯ №2. «Становлення конституціоналізму в Україні та зарубіжних країнах»	22
Данилевський І.О. Конституційний процес в Україні	22
Кочережченко О.М. Європейські демократичні цінності в практиці Конституційного суду України	24
Криницький Р.В. Правоохоронна функція держави: поняття та зміст	26
Лижник О.С. Регіональні відмінності шариату як джерела права (на прикладі Туреччини і Саудівської Аравії)	29
Ліокай Є.А. Участь громадськості у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів державної та місцевої влади	31
Мотречко В.В. Здійснення права громадян на участь у місцевому управлінні	33